

Eugeniusz Szwankowski

Teatrologia

Biuletyn Polonistyczny 4/11, 97-99

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

III. RÓŻNE

TEATROLOGIA

Pracownia Dokumentacji i Informacji Teatralnej Zakładu Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki PAN

Pracownia składa się z trzech działów: dokumentacji teatru dawnego, dokumentacji teatru współczesnego i redakcji Słownika Biograficznego Teatru Polskiego. Pracownią kieruje doc. Eugeniusz Szwankowski, a pracownikami naukowymi są: prof. Stanisław Dąbrowski, redaktor Słownika Biograficznego, doc. Irena Schillerowa, adiunkt Halina Świetlioka oraz starsi asystenci Jadwiga Suchodolska i Zbigniew Wilski.

W zakres działalności Pracowni Dokumentacji wchodzi gromadzenie i udostępnianie dokumentacji oraz informacja dotycząca historii i rozwoju teatru w Polsce. Dział teatru dawnego posiada m.in. zbiory po znakomitym teatrologu Mieczysławie Rulikowskim, obejmujące rękopisy z zakresu historii teatru w Polsce (88 pozycji), starodruki, dawne afisze teatralne z XVIII. i XIX w., zbiory fotografii z XIX w., korespondencję Józefa i Lucyny Kotarbińskich.

Drugi zbiór, Edmunda i Marii Wiercińskich, wybitnych reżyserów, zawiera m.in. materiały do działalności Teatru Reduta, rękopisy Wiercińskiego, fotografie teatralne z okresu 20-lecia 1919-1939.

Trzeci zbiór: rękopisy z zakresu historii i teorii teatru, zawiera 216 pozycji. I wreszcie czwarta pozycja: zbiór afiszów teatru krakowskiego z l. 1875-1949, obejmuje 69 tomów (ponad 14 tysięcy afiszów).

Dział teatru współczesnego gromadzi dokumentację przedstawień Teatru Polski Ludowej z całego kraju od 1945 r. w postaci fotografii, afiszów, programów, repertuarów tygodniowych oraz wycinków prasowych. Materiały te są porządkowane, inwentaryzowane i katalogowane na bieżąco. Zbiór wycinków prasowych obejmuje recenzje, sprawy osobowe artystów, nekrologi, historię teatrów, słuchowiska radiowe, teatr telewizyjny i inne. Dział opracował również centralny katalog egzemplarzy utworów teatralnych obejmujący ważniejsze zbiory i biblioteki polskie.

Redakcja Słownika Biograficznego Teatru Polskiego zgromadziła już materiały do większości haseł Słownika w liczbie ok. 7.500

i opracowała pierwszy tom Słownika, zawierający 1918 haseł osobowych nazwisk na litery A - J, obejmujących życiorysy aktorów, reżyserów, dyrektorów teatru, scenografów, śpiewaków, tancerzy itp. Praca nad drugim tomem, obejmującym hasła od litery K do O, jest w toku.

Pracownia Dokumentacji przeprowadza kwerendy z zakresu historii teatru i dokumentacji teatru współczesnego oraz obsługuje pracowników naukowych w tym zakresie.

Kierownik Pracowni Dokumentacji Teatralnej, doc. Eugeniusz Szwankowski, redaguje wspólnie z doc. Zbigniewem Raszewskim serię wydawniczą "Materiały do dziejów teatru w Polsce". W serii tej ukazało się pięć tomów: Eugeniusz Szwankowski, Teatr Wojciecha Bogusławskiego w latach 1799-1814, Wrocław 1954; Jerzy Got, Role Ludwika Solskiego, Wrocław 1955; Maria Krystyna Maciejewska i Anna Polakowska, Czasopisma teatralne dziesięciolecia 1944-1953, Wrocław 1956; Jacek Lipiński, Recenzje teatralne Towarzystwa Iksów 1815-1819, Wrocław 1956; Barbara Król, Warszawski teatr Sułkowskich, Wrocław 1957.

Muzeum Teatralne w Warszawie.

Muzeum Teatralne powstało w 1957 r., jako Oddział Muzeum Historycznego w Warszawie. Mieści się ono w gmachu T. Wielkiego (ul. Moliere 5). Kierownikiem Muzeum jest doc. Eugeniusz Szwankowski, dział teatru dramatycznego prowadzi Ewa Makomaska, dział opery i baletu Janina Pudełek, zaś biblioteką i zbiorami przejętymi z Teatru Polskiego opiekuje się Ewa Szafman. Zbiory Muzeum nie zostały jeszcze udostępnione szerszej publiczności.

Muzeum Teatralne zostało pomyślane jako muzeum ogólnopolskie o charakterze problemowo-dydaktycznym. Ekspozycja ma na celu ukazanie dziejów i rozwoju teatru w Polsce od czasów najdawniejszych do współczesnego teatru Polski Ludowej.

W dotychczasowych pracach muzealnych główny nacisk położono na gromadzenie eksponatów i opracowanie scenariusza ekspozycji. Muzeum uzyskuje eksponaty: 1) drogą zakupów w sklepach "Desy" i od posiadaczy prywatnych, 2) przez depozyty instytucji artystycznych lub osób prywatnych, 3) jako dary zbieraczy prywatnych, aktorów, śpiewaków, tancerzy.

Muzeum przejęło też część eksponatów po wystawach "10 lat Teatru Polski Ludowej" i "Balet Polski". Wśród depozytów najcenniej-

sze są zbiory zakupione przez Dyрекcję Teatru Wielkiego w budowie oraz archiwum Teatru Polskiego w Warszawie z l. 1913-1957. Wśród 28 dzieł sztuki z depozytu Dyrekcji Teatru Wielkiego najcenniejsze są dwa wspaniałe portrety aktorskie Wyspiańskiego. Depozyt Teatru Polskiego składa się z 913 projektów scenograficznych m.in. Drabika i Frycza, zbioru 12.758 fotografii z przedstawień, 2.632 egzemplarzy sztuk, 48 tomów afiszów i 25 tomów wycinków prasowych. Trzecim wielkim zbiorem jest archiwum fotograficzne Centrali Obsługi Przedsiębiorstw i Imprez Artystycznych (COPiA), zawierające dokumentację fotograficzną do 842 utworów z l. 1950-1955.

Wśród zakupionych eksponatów znalazły się zbiory po Józefie Kotarbińskim, Michale Tarasiewicz, aktorze i dyrektorze teatru, Alojzym Żółkowskim, śpiewakach Reszkach, Stanisławie Gruszczyńskim. Muzeum Teatralne posiada też pamiątki po Helenie Modrzejewskiej, przekazane przez wnuczkę artystki z USA.

Łącznie Muzeum posiada: 18 rzeźb, 53 obrazy-przeważnie portrety pędzla Orłowskiego, Wyspiańskiego, Wyczółkowskiego, Sichulskiego, Lentza, Ajdukiewicza, Axentowicza, 268 rysunków i litografii, 1161 projektów dekoracji i kostiumów, 893 stare afisze, 33 starodruki, ok. 16 tysięcy fotografii, 42 medale i puchary, 15 makiet teatralnych itp.

Przygotowywany scenariusz ekspozycji obejmuje: 1) część historyczną, na którą składa się: a) teatr staropolski, b) teatr saski i teatr epoki "Oświecenia", c) teatr polski XIX i pocz. XX w.; 2) teatr współczesny, obejmujący: a) 20-lecie 1919-1939, b) teatr Polski Ludowej.

Część historyczna eksponowana będzie w Salach Redutowych, zaś teatr współczesny zajmie sale w lewym skrzydle Teatru Wielkiego.

Muzeum Teatralne zorganizowało w l. 1958-1959 dwie wystawy czasowe "Balet polski w rozwoju historycznym" oraz "Fotografia teatralna 1840-1959".

Muzeum załatwia także kwerendy z zakresu dziejów teatru polskiego dla instytucji i pracowników naukowych polskich i obcych.

Muzeum zbiera też dokumentację bieżącą, obrazującą działalność współczesną teatru Polski Ludowej.

Opracował doc. Eugeniusz Szwanowski